

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Imppola, J. 2019. Liettuan "lahja" keräilijöille: Punktwerscheinejä pikkurahalla!.
Numismaatikko 55 (3), 106-110.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Liettuan ”lahja” keräilijöille; Punktwertscheinejä pikkurahalla!

Toisen maailmansodan aikana laskettiin liikkeelle Saksan miehittämällä alueilla erilaisia erityismaksuvälineitä, kuten kierrätyslumpusta korvaukseksi annettuja Punktwertschein-kuponkiseteleitä tekstiilitavaroiden ostamiseen eri alueille (Estonia, Lettland, Litauen, WI in Nord, Weissruthenien) ja eri arvoisina (1, 3, 5 ja 10 Punkte) vuosina 1943 – 1945. Kaikissa on sama peruskuviointi, mutta kielet vaihtelevat alueiden mukaan. Näistä on tehty mitä mainioin nettisivu / luettelo, josta näkee hyvin näiden Punktwertscheinien moninaisuuden.

http://www.infonet.ee/~rudich/Text_files/Articles/World_%20War.catalog.htm

Kuva 1. Punktwertscheinien arvopuolet eri alueilta. Eesti 1 Punkt, Liettua 3 Punkte, Latvia 5 Punkte ja Pohjoiset alueet 10 Punkte. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Viime vuosina on varsin harvinaisia vuosien 1943 ja 1944 Eestin, Liettuan, Latvian ja pohjoisen alueille tarkoitettuja 1 – 10 Punktin numeroimattomia Punktwertscheinejä tullut runsaasti markkinoille erityisesti Liettuasta. Myös esimerkiksi Prahan suurilla keräilymessuilla on näitä sarjoja myyviä myyjä ollut liikkeellä. Silmiinpistävää näissä markkinoille tulvahtaneissa Punktwertscheineissä on niiden hyvin halpa hinta, hyvä kunto ja hieman suttuinen painojälki. VI IN NORD - Punktwertscheineissä on myöskin valtaosassa asiaankuuluvat OST – OST vesileimat. Joihinkin Punktwertscheineihin on myöskin taustapuolelle leimattu suttuinen Obercommando der

Wehrmacht – 4 – pyöröleima (kuva 1).

Kuva 2. Obercommando der Wehrmacht – 4 – fantasiapyöröleima

Nämä leimat – jotka kaikki näkemäni ovat samanlaisia kaikkien alueiden kaikissa arvoissa – ovat mielestäni fantasialeimoja, jonka laisia on viime aikoina ollut leimattuina milloin minkäkin natsihallinnon paperisen maksuvälineen etu- tai taustapuolille ostohaluja herättämään. Huijausta, siis.

Ensi vilkaisulla ovat nämä halvat Punktwertscheinit vaikuttavat varsin asiallisilta, mutta lähempi tarkastelu tuo huolia mieleen.

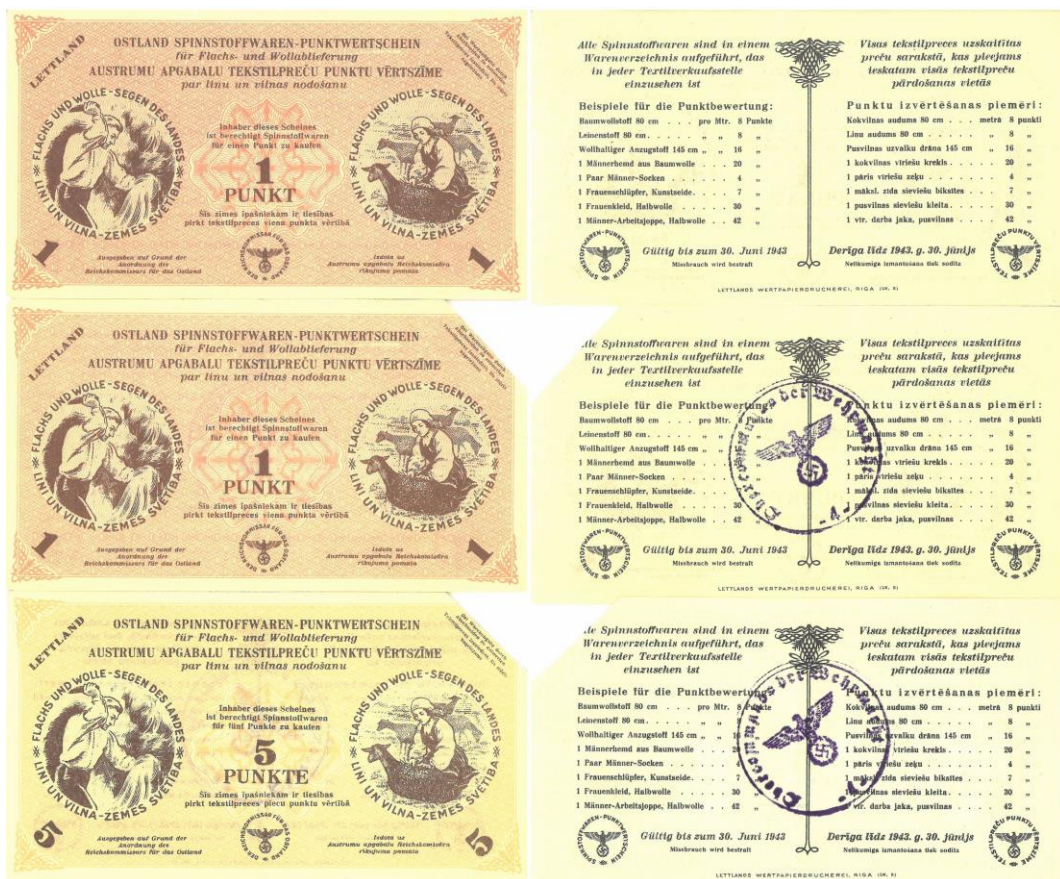
Kuva 3. Erä Eestin halpoja 1 Punktin Punktwertscheinejä ilman leimaa. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Ovatkohan aitoja? Tutustutaanpas toiseen erään.

Kuva 4. Erä Eestin halpoja Punktwertscheinejä. Oikein on kulmat leikattu käytön merkiksi ja tuhruiset fantasialeimatkin on laitettu taustapuolelle. Kuva: Jorma Impola, SeAMK

Entäpä muut alueet. Otetaanpa tarkasteluun halpasetelit muilta alueilta.

Kuva 5. Erä Liettuan halpoja Punktwertscheinejä. Oikein on näissäkin kulmat leikattu käytön merkiksi ja tuhruiset fantasialeimatkin on laitettu taustapuolelle. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Kuva 6. Erä Liettuan halpoja Punktwertscheinejä. Jälleen on kulmia leikeltä käytön merkiksi ja tuhruiset fantasialeimatkin on laitettu taustapuolelle. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Kuva 7. Erä Pohjoisen (Nord) halpoja Punktwertscheinejä. Oikein on taas kulmia leikattu käytön merkiksi ja tuhruisia fantasialeimojakin on laitettu taustapuolelle. Huomaa toiseksi ylimmän Punktwertscheinin tökerö vesileimapainatus. Muissa on aidon kaltaiset OST – OST vesileimat. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Epäilyttävältä näyttää. Tehkäämme siis vertailuja aitojen ja näiden halpaversioiden välillä. Miten vertautuvat vaikkapa Eestin halpaversiot aitoon?

Kuva 8. Vertailua Eestin halvan ja aitojen Punktwertscheinien välillä. Ylin ja alin aitoja, keskimäinen halpaversio. Aluksi huomio kiinnittyy halpaversion valjuun värikontrastiin taustan ja tekstin välillä verrattuna ylimpään aitoon. Myös painojälki on suttuisempaa. Ero on selkeä. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Mutta hetkinen, mitäs kummaa taustapuolen painotalotekstissä on? Katsotaanpas lähemmin.

Kuva 9. Vertailua Eestin halvan ja aidon Punktwertscheinin taustapuolen painotalotekstin välillä. Ylempi halpaversiosta, alin aidosta. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Mikä ihme on tuo (LW, R #6308)? Onko tämä poikkeama tahallinen virhe vai silkkaa typeryyttä, koska tuo LW, R #6308 on setelin tekoaikaa PALJON myöhäisempi luettelomerkintä identifioimaan painotalotekstiä! Katsokaa vaikkapa artikkelin alun linkin luetteloa. No, onpahan ainakin löytynyt loistava tunnistustekijä väärennöksestä. Tarjolla on myös painotalotekstejä ilman numeroa, jolloin tekeleessä lukee LETTLANDS WERTPAPIERDRUCKEREI, RIGA (LW, R) eli taas on tekele merkitty tunnistamisen helpottamiseksi.

Luokaamme vertaileva silmäys myös Liettuan Punktwertscheineihin.

Kuva 10. Vertailua Liettuan halvan ja aidon Punktwertscheinin välillä. Ylempi aito, alempi halpaversio. Jälleen huomio kiinnittyy halpaversion valjuun värikontrastiin taustan ja tekstin välillä verrattuna ylempään aitoon. Myös painojälki on hieman suttuisempaa. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Vertaillaanpas etu- ja taustapuolen kotkaleimoja.

Kuva 11. Vertailua Liettuan halvan ja aidon Punktwertscheinin kotkaleimojen välillä. Ylempi aito, alempi halpaversio. Halpaversion painojälki on selkeästi suttuisempaa. Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Entäpä taustapuolen painopaikkatekstit?

Kuva 12. Vertailua Liettuan halvan ja aidon Punktwertscheinin taustapuolen painotalotekstin välillä. Ylempi halpaversiosta, alin aidosta. Jopas on ylemmän halpaversion teksti suttuista, ja mitä on tapahtunut keskellä olevalle I –kirjaimelle? Kuva: Jorma Imppola, SeAMK

Summa summarum, nämä halpaversiot ovat mitä ilmeisimmin sitä mitä odotinkin, eli kopioita. Aidot vuosien 1943 ja 1944 Punktwertscheinit maksavat hyväkuntoisina (mikä on hyvin harvinaista; yleensä nämä aiemmat vuosimallit ovat aika kiertäneitä ja kuluneita) 70 – 150 € kappale. Tehdessäni taustatutkimusta tähän artikkeliin huomasin, että jopa ns. tunnetuissa huutokauppataloissa on viime vuosina ollut näitä halpiksia kaupan aitojen hintoihin – ja onneksi iso osa näistä kohteista on poistettu huutokaupasta. Ikävää on se, että monien kauppiaiden sivustoilla on näitä halpiksia fantasialeimalla ja ilman kaupan ilman sanaakaan niiden epäilyttävyydestä. Jopa kuvan 9 kaltaisilla hupaisesti väärillä painotaloteksteillä varustettuja halpiksia on kaupan runsaasti. Miten niihin suhtautua? Vastaan eestiläisen kollegani sanoin:

”Liettuasta tulee runsaasti kopioita. 20-vuotta sitten ostin yhden Liettuan Punkti-setelin ja se oli kopio. Myöhemmin yksi Liettuan herra on tarjonnut usein, en ole kiinnostunut. Kaikki on kopiot. Jos hintaa olisi 2-3-4 euroa, kelpasi näytekappaleiksi nuorelle keräilijälle; jos 25-30 euroa kappaleesta, en suosittele ostamaan.”

O

l

l

a

a

n

p

a

s

i

i

s

t

a

r